

DÁMA

V NESNÁZÍCH

Vrch Blaník je opředen mnoha mýty. Pověst o blanických rytířích, kteří spí ukryti v nitru hory a přijdou českému národu na pomoc, až mu bude nejhuř, zná snad každý. Oblast okolo Blaníku je však výjimečná i z jiného důvodu a to už není žádný mýtus, ale prostý fakt. **Vyskytuje se tu totiž rostlinka, kterou nikde jinde na světě nenajdete.**

Jmenuje se kuříčka hadcová. Má drobné bílé kvítky a roste jen na místech s hadcovým podložím, tedy tvořeným horninou zvanou hadec. V přírodě zbývá jen několik posledních stovek jedinců této bílé dámy, a proto se řadí do kategorie kriticky ohrožených druhů. Jako rytíři v lesklé zbroji vyjeli kuříčce na pomoc vědci z Botanického ústavu AV ČR. Ve spolupráci s Českým svazem ochránců přírody Vlašim a Ministerstvem životního prostředí vytvořili projekt na její záchranu a nazvali jej Život pro kuříčku. Chtějí zlepšit podmínky na přirozených stanovištích, posílit původní populace, navrátit rostliny tam, kde již vyhynuly, a za pomoci místních

obyvatel vytvořit lokální zdroje genofondu rostliny. A také zapojit veřejnost do ochrany přírody a biodiverzity.

Zachování populací na jejich přirozených stanovištích ve volné přírodě (*in situ*) je základní myšlenkou ochrany biodiverzity. Někdy ale nelze přežít druhu v přírodě zajistit, a tak na řadu přichází jeho ochrana mimo přirozené stanoviště (*ex situ*). Obvykle se v tomto případě vytvářejí semenné banky nebo se rostliny kultivují v botanických zahradách. Projekt ovšem přichází s novinkou, kterou je záchranné pěstování v soukromých zahradách. Místní obyvatelé legálně a pod odborným dohledem pěstují chráněný druh, čímž se podílejí na vytváření sítě lokálních populací *ex situ*.

Ze skalky na skálu

Součástí aktivit na záchranu vzácné kuříčky je kromě péče o stanoviště, kde se kuříčka přirozeně vyskytuje, také vytvoření

záchranné genofondové populace. Český svaz ochránců přírody Vlašim nejprve vybudoval hadcové skalky, na kterých se přirozeně vyvinula hadcová vegetace. Rostlinky předpěstované v Botanickém ústavu AV ČR přesadili botanici do hadcové půdy a po několika měsících je vysadili do hadcové vegetace na skalách. Jen takto pěstované záchranné populace jsou vhodné pro návrat do přírody v případě vyhynutí. Do celého procesu se díky nově vznikajícímu programu může zapojit kdokoli, dokonce i školy.

A jak na to?

Sběr semen v přírodě zajišťuje regionální koordinátor, který rostliny připravuje pro výsadbu a rozdává je pěstitelům. Ti podepíší dohodu o výpůjčce rostlin, v níž slíbí, že budou dodržovat pravidla programu a řádně o kuřičky pečovat. Její součástí je i průvodní list, v něm je uveden původ rostliny. Evidenční list slouží k hodnocení jejich růstu a zaznamenávání případných problémů či nově vzniklých jedinců. Následuje školení a návštěva koordinátora, který pomůže vybudovat hadcovou skalku a doporučí, kam rostliny umístit. Poté už je možné začít s pěstováním.

Zatím je do programu zařazena pouze kuřička hadcová. Botanici už ale jednájí o dalších druzích, které by se v budoucnu mohly připojit. Přijedou tedy blaničtí rytíři na pomoc dámě v nesnázích? Pokud bude program na záchranu kuřičky hadcové za pomoci amatérských pěstitelů úspěšný, můžou si ještě chvíli pospat.

Rostlinka patří mezi kriticky ohrožené druhy.

Kuřička hadcová (*Minuartia smejkali*)

je drobná trsnatá rostlina z čeledi hvozdíkovité. Je českým endemitem, což znamená, že se nikde jinde na světě nevyskytuje. V současnosti ji nalezneme pouze na dvou lokalitách na světě. Obě se nacházejí nedaleko vrchu Blaník ve středních Čechách – Národní přírodní památka Hadce u Želivky a Přírodní památka Hadce u Hrnčír. Kuřička má ráda skalní plošiny, štěrbinu hadcových skalek či rozvolněné trávníky v prosvětlených borových lesích. Na Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin ČR a rovněž i v mezinárodním Červeném seznamu IUCN je zapsána jako kriticky ohrožený druh.

LIFE for Minuartia

Projekt LIFE for Minuartia (LIFE 15NAT/CZ/000818) je realizován s finančním příspěvkem Evropské unie, programu LIFE a Ministerstva životního prostředí ČR. Více informací naleznete na www.kuricka.cz.